

Сергій ТКАЧЕНКО
Сергій ВІЛЬГАНОВСЬКИЙ

Ініціатива художників
«Vil Ganovsky T-Studio»
та Проекту Ради Європи
«Внутрішнє переміщення в Україні:
розробка тривалих рішень – Фаза 2»
Тел. для довідок (+38) 050 312 17 62

В И С Т А В К А
ЗА МЕЖЕЮ

Виставка митців Vil Ganovsky T-Studio Сергія Вільгановського та Сергія Ткаченка на тему окупації Донбасу та переселенців: «За межею»!

Усім, хто й досі «тягає» за собою спогади про минуле життя, хто проплакав усі очі за тим, що залишив, але не втратив віру в краще майбутнє, – присвячується ця виставка!

Економічна криза, війна на Сході України та епідемія, кілометри нездоланної відстані й непорозуміння, терабайти жалю за втраченим, ізоляція, обмеження – і живопис посеред цієї бентеги як найбільш дієва та найестетичніша з усіх відомих медитацій, шлях пізнання, проживання, самовираження.

У часи глобального «струсу мозку», який не оминає жодного, найбільш актуальними всюди і завжди залишаються цінності, що не мають ні національно-релігійної приналежності, ні соціально-матеріального статусу, а саме: любов, людяність та взаємодопомога. Результатом цих пошуків, переживань та усвідомлення і є виставка «За межею».

Художники студії прагнули за допомогою художніх образів та творів привернути увагу до проблем Донбасу та вимушено переміщених осіб, які покинули свої домівки внаслідок збройної агресії Російської Федерації на Сході України; продемонструвати та підкреслити єдність України у ставленні до війни та причин її виникнення, а також протидіяти інформаційним маніпуляціям та викривленню історії. Творчі та культурні продукти – це також частина історичної пам'яті, яку фізично можна знищити, але практично неможливо підробити. А з іншого боку – це також прагнення привернути фокус уваги до проблем та внутрішніх переживань людей, які покинули свої домівки, погано адаптуються в нових умовах, постійно потерпають від економічних негараздів та мріють про повернення окупованих людей та територій України. Це також спроба показати – як за допомогою творчості можна здолати наслідки психологічних травм та позбутися посттравматичного синдрому. Як вийти з темних коридорів свідомості до світла.

Художники Vil Ganovsky T-Studio – це творча когорта представників найрізноманітніших професій, від бухгалтерів та аналітиків до викладачів та програмістів, частина з яких також є вимушено переміщеними особами і які не розгубили на теренах повсякденних обов'язків ні палкого натхнення, ні жаги до прекрасного.

Сергій ТКАЧЕНКО

Художник-переселенець, громадський діяч, експерт з розвитку громад, керівник проєктів Офісу Ради Європи в Україні (Венеційська комісія).

Народився та виріс у Кропивницькому. Близько 20 років мешкав в Донецьку, де з студентських років займався розвитком громадського середовища. Після початку військової агресії РФ на Сході України змушений був разом з родиною переїхати до Києва. Писати картини почав саме в цей час, тому біль і страждання людей, які втратили свої домівки, часто знаходять своє відображення в його картинах.

Живопис і малювання обрав як один з інструментів пізнання навколишнього світу та пошуку внутрішніх сенсів

З творчістю Сергія можна ознайомитися в соціальних мережах за посиланням:

Instagram

Facebook

Instagram

Facebook

Цей каталог видано за підтримки Проєкту Ради Європи «Внутрішнє переміщення в Україні: розробка триваліх рішень – Фаза 2». Погляди, викладені в цьому каталозі, є повною відповідальністю авторів і жодною мірою не висловлюють офіційну позицію Ради Європи.

© С. Ткаченко, 2021
© С. Вільгановський, 2021
© Видавництво «Право», 2021

Сергій ВІЛЬГАНОВСЬКИЙ

Професійний художник, арт-директор, викладач студії Vil Ganovsky T-Studio. Народився в м. Донецьку. У 1984 р. закінчив художню школу, а з 1984 по 1985 навчався в Донецькому художньому училищі. Згодом (1993–1995 рр.) закінчив курси майстерні М. Друшлаг (місто Абакан, Республіка Хакасія). Викладав малювання в дитячих закладах. Багаторазовий лауреат національних та міжнародних виставок картин, малюнків, плакатів. У Донецьку після окупації частини Донецької та Луганської областей в 2014 р. залишилися мати Сергія Віталійовича та інші близькі родичі, тому тема переселенців, окупації та війни для нього дуже близька. Підтримав ініціативу своїх учнів-переселенців щодо організації виставки картин, яку присвячено темі Донбасу.

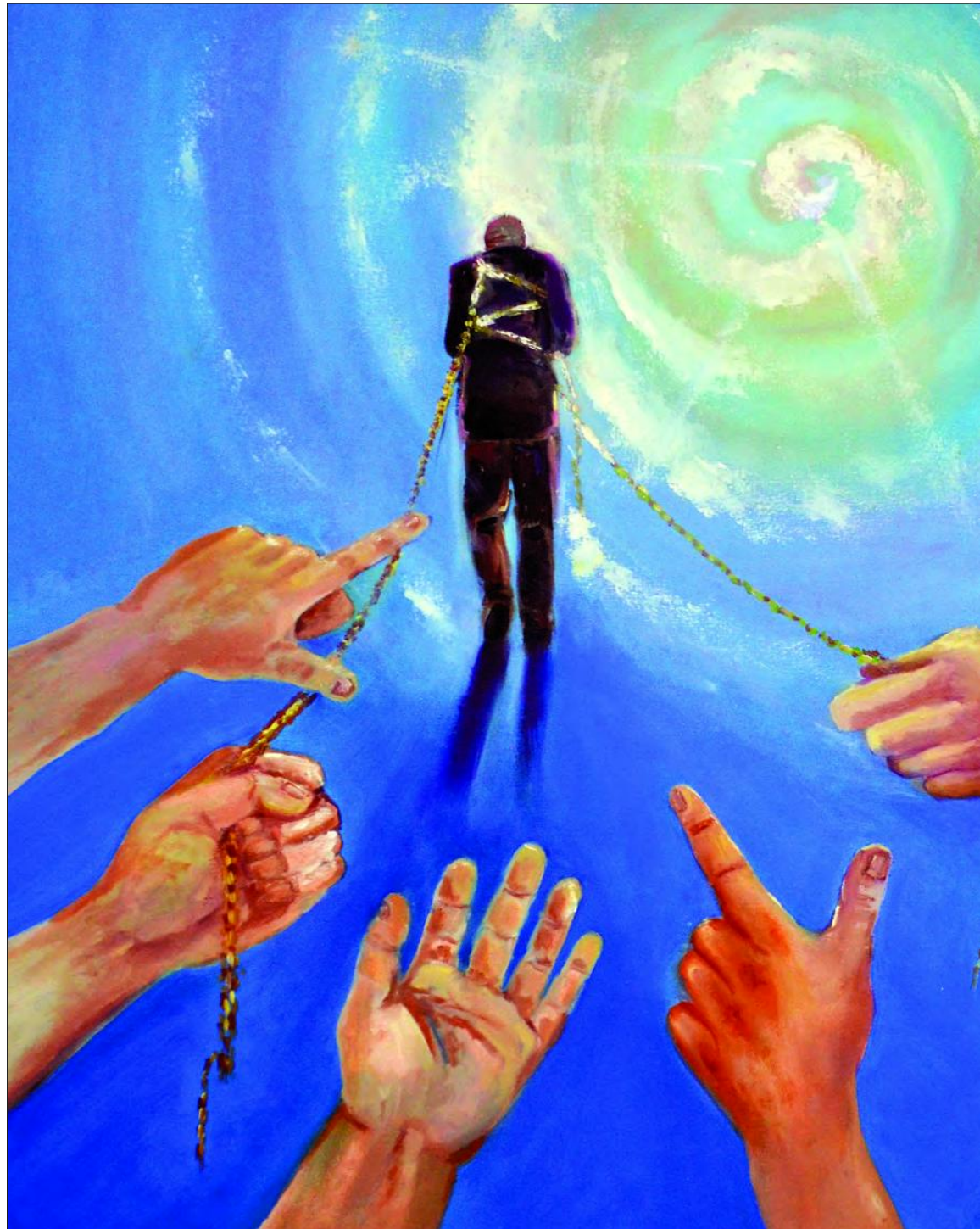

21

Сергій ТКАЧЕНКО ГОВОРИТЬ ДОНЕЦЬК

«...В апреле-мае уже брали заложников. И подвалы СБУ ласково прозвали «избушкой». Именно там людям паяльником прожигали пятки, ломали пальцы и забивали гвозди в колени. Это делала «Русская Православная армия». У вас еще нет такой? Заложников можно было выкупить. Иногда довольно недорого. Счастливики уходили из плена за тысячу долларов, невезучие – по цене квартиры. Судьба многих до сих пор неизвестна. Число их множится. Людей продолжают ловить, и иногда эта охота приобретает тематический характер. Последняя мода – священники разных конфессий. Предпоследнее увлечение – велосипедисты. Одно время в Донецке считалось что на велосипеде безопаснее. Вроде как и не на дорогой машине, и одновременно не на тротуаре с автоматчиками. Теперь велосипедисты считаются разведчиками. Для начала им выбивали зубы. Теперь они пропали. В маршрутках или троллейбусах тоже хорошо. Любая пара с автоматами могла устроить проверку документов. Паспорта не трогали, забирали только кошельки... Уже в мае на магазинах висели вывески. Либо скромные «Закрето», либо отчаянные «Не бейте витрину! Все уже украдено». Можно понять: 28 мая в Донецке будут помнить как крупную победу «русского мира» – День взятия «Метро». Потом еще были Дни взятия «Донецк-сити», «Варуса» и других магазинов поменьше...».

Информационный бюллетень «Говорит Донбасс», № 11

20

Сергій ТКАЧЕНКО **МІЖ ЖИТТЯМИ**

Цікаво розмовляти на виставці з людьми, які багато що втратили від цієї війни. У когось ще дуже болить..., хтось намагається довести, що вже перегорнув цю сторінку власної життєвої історії. Але всі кажуть, що після переїзду у них змінились ціннісні пріоритети. Багато хто в розмові про цінності згадує Свободу як особисту відповідальність, у першу чергу перед собою. Просте усвідомлення того, що за твоє життя є відповідальним виключно ти сам, – це шлях до справжньої свободи. Ніхто більше не відповідає за твою самореалізацію, постановку життєвих завдань та їх досягнення. Ти правомочний робити те, що вважаєш за потрібне, і перекладання відповідальності за власне життя на батьків, вчителів, суспільство, державу і навіть війну – це вічний біг по патерналістському колу, яке веде лише до дисонансу та страждань. Усе частіше чую про цінність людських відносин, сім'ї та друзів, про те, що твій дім – це там, де тебе люблять та завжди чекають, і купа цеглин тут ні до чого. Іноді після таких зустрічей закрадається думка про те, що, пройшовши всі ці випробування, ми явно стали кращими, і все, що з нами відбувається, відбувається не випадково.

1

Сергій ТКАЧЕНКО **ПЕРЕСЕЛЕНЕЦЬ**

Картину присвячується всім, хто й досі «тягає» за собою спогади про минуле життя, хто проплакав усі очі за тим, що залишив, але не втратив віру в краще майбутнє.

У кожного, хто виїхав з Донбасу після 2014 року, є своя дата, своя точка біфуркації та неповернення до колишнього життя. Більше 7 років тому – після багатотижневої напруги, пов'язаної з виборами Президента України, таємних прес-центрів, таємних зустрічей та інтерв'ю, втомившись від постійної небезпеки та абсурду, який швидко поширювався на територію та мізки людей, – ми виїхали з Донецька, залишивши все в колишньому житті. Тоді нам здавалося, що це лише на декілька тижнів (бо вдома залишилась купа справ), потім – що весь цей абсурд має закінчитися до кінця літа (бо діти з 1 вересня мають піти до школи), далі було ще декілька внутрішніх дедлайнів, які також швидко розтанули в мареві невинуватих сподівань. Чесна розмова з собою почалась значно пізніше, коли прийшло усвідомлення, що твій дім там, де тебе люблять де ти маєш можливість дарувати любовта турботу своїм рідним і близьким. Усе інше – це прив'язка до речей комфорту та власного «єго». Цікаво, що в своєму новому житті я все частіше зустрічаю гармонійних та цілісних людей, які виїхали з Донецька, Луганська та інших окупованих територій. І коли розумієш, що ця цілісність є результатом великої внутрішньої роботи, коли часто людина, долаючи внутрішній біль, збирала по шматках залишки себе, свого сенсу життя і наново народжувалась, – такі зустрічі сприймаєш як подарунок долі. Як кажуть, болі в житті уникнути неможливо, а страждання – це вибір кожної людини.

Безумовно, я вірю в те, що ми повернемо і «окупованих людей», і окуповані території. Як казав Дон Хуан, усе, що відбувається в житті людини, – це питання його внутрішньої сили, і завдання воїна полягає в поступовому накопиченні цієї сили, поки не з'явиться квадратний сантиметр удачі.

Британський письменник Тибор Фишер сказав: «Дом – это не место. Дом – это люди, которые всегда рядом».

Но что, если ты «ЗДЕСЬ», а многие любимые, дорогие, близкие тебе люди остались «ТАМ».

И теперь – «За межею» (только – они или мы?).

Что, если, несмотря на твою вполне упорядоченную и обустроенную жизнь на новом месте, ты все же грустишь за «ДОМОМ» твоего детства и юности; «ДОМОМ» детства твоих детей; «ДОМОМ», где сейчас без тебя стареют твои родители.

Что, если большинство твоих лучших воспоминаний и переживаний остались «там и тогда»?!

Да, прошлое надо отпускать...

Все верно...

Только как отпустить то, что давно стало частичкой тебя самого, засело в глубине твоего сердца, заняло прочное место на «жестком диске» твоей памяти?!

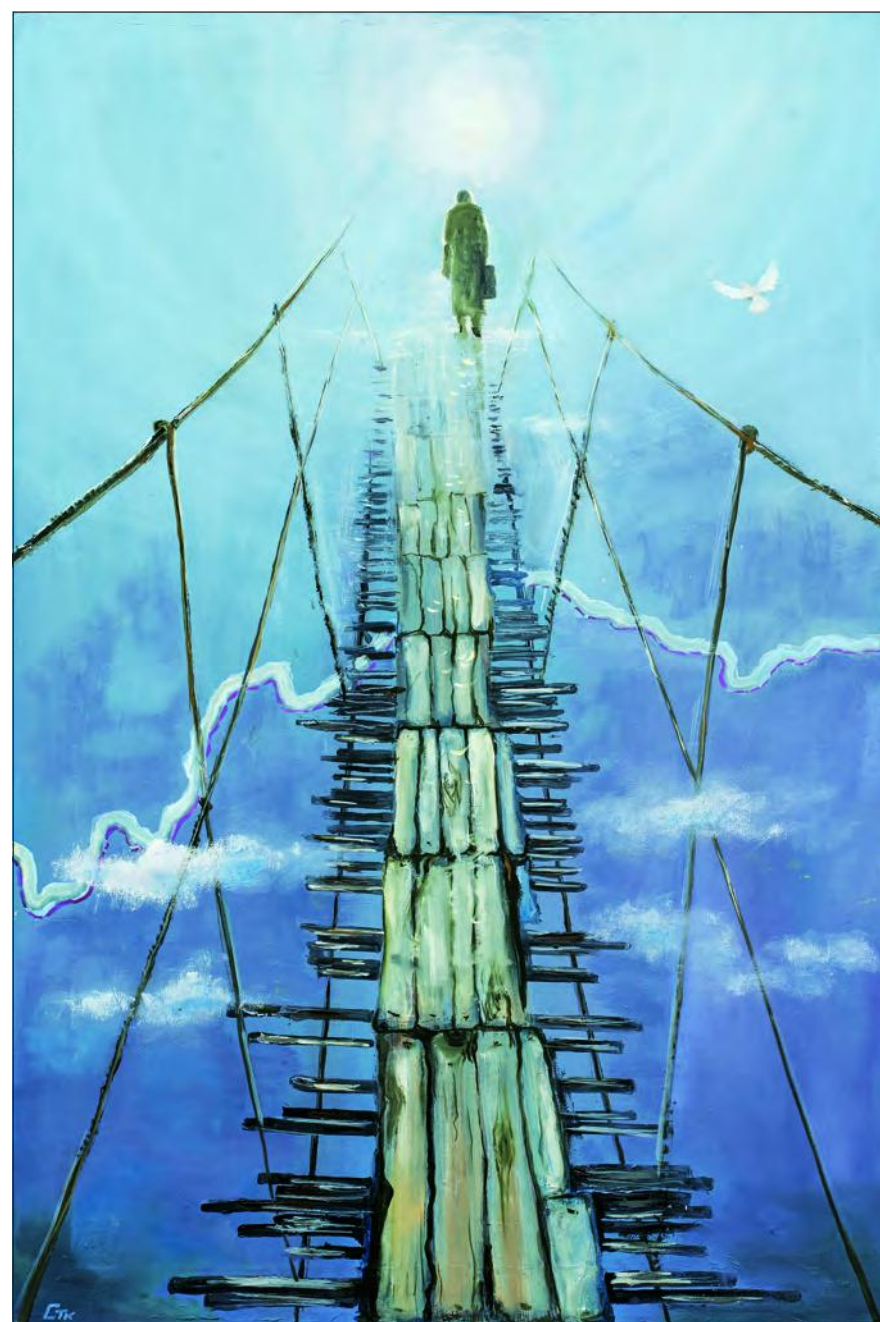
Ответ – никак...

Вот и живем: в разных уголках Земли, с новыми людьми и интересами, новыми эмоциями и впечатлениями. Но всех нас объединяет одно – маленький заплечный «рюкзачок», в котором мы храним наши воспоминания и ощущения, храним наш «кусочек ДОМА»...

Татьяна **РОВИНСКАЯ**

Городу, который у меня был...
Расставание было случайным
(Если есть во Вселенной
такое понятие).
Мне остаться хотелось отчаянно.
Разум гнал,
а душа не желала принятия.
Сердце с грохотом в клочья рвалось,
Наблюдая, как рушится
наше «сожительство».
Шумом залпов в ушах раздалось
Чужаков над тобой покровительство.
Нас «по-братски» рассорили в крах,
Развели и лишили всех прав
на свидание.
Сея смуту, обманы и страх –
Злостный плевел,
сгубивший ростки понимания.
«Как?» – нелегкий вопрос.
«Почему?» – не найти нам
в «верхах» однозначности.
Так уж издавна все повелось:
Кто виновен – не терпит
в ответах прозрачности.
Я теперь лишь с тобой расстаюсь.
Не спеша.
Пережив боль потерь и отчаянья.
И когда-нибудь, может, вернусь –
Погостить...
Ты мне все еще должен свидание.

Татьяна Ровинская

2

Сергій ТКАЧЕНКО **ХИТКИЙ ШЛЯХ**

5 июня... 7 лет... Вот и моя очередная символическая дата и мой «водораздел» между прошлой и нынешней жизнью. Уже не так болит, но по-прежнему в этот день немножечко грустно. Ловлю себя на том, что понемногу забываю названия улиц, магазинов и ресторанов, которые так нравились и составляли комфорт моей прошлой жизни. Память еще хранит множество ярких образов и воспоминаний, но они все чаще не соответствуют современным фото Донецка, которые попадают на глаза в социальных сетях.

Жизнь лежит через боль, прощение и прощание, она всегда что-то забирает, но обязательно и дает что-нибудь взамен. Жестокий, но бесценный урок осознания, что твой дом – не точка на карте, он там, где тебя любят и где ты можешь дарить свою любовь окружающим. Сколько раз я отвечал себе и другим на вопрос: «Вернемся ль?».

Конечно же, мы вернемся! Но, вероятно, тогда, когда это уже не будет для нас так важно и когда мы уже не будем готовы отдать за это все на свете.

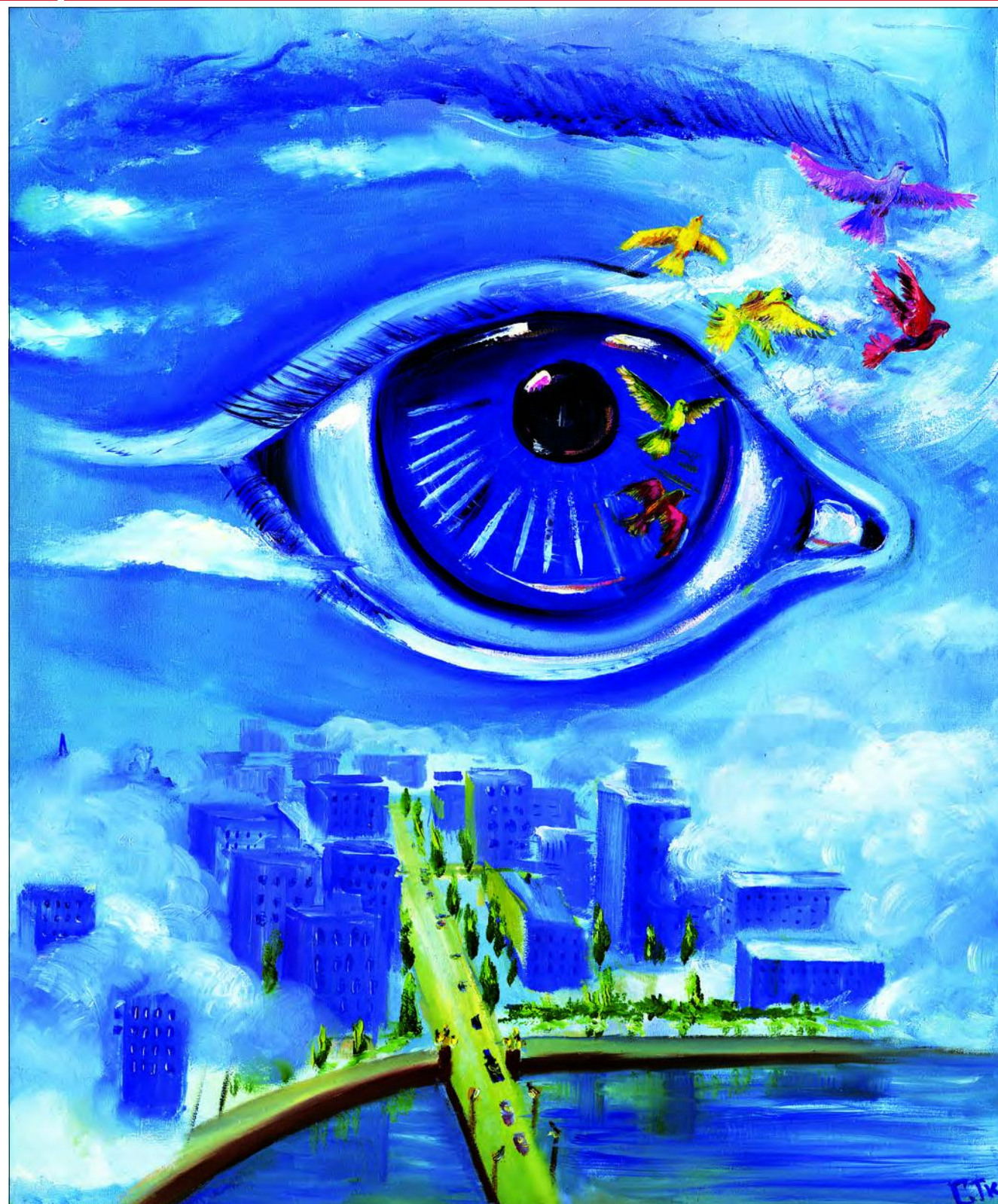
19

Сергій ТКАЧЕНКО **ЗАЧЕКАЙ ПОКИ...**

Як вам пояснити ту втому,
Коли ти не можеш повернутись додому,
Коли твої друзі, батьки і дружини
Дітей перевозять на дні машини?
Чим пояснити страх і втрати,
Хто ще захоче тут воювати,
Хто ще захоче у цих містах
Ще раз прожити ці втрати і страх?
Кажуть, що кожному поколінню
Випадає відчуті подібне терпіння,

Кожне місто має хоч раз
Пережити облогу, військовий час.
Тільки одне у цьому дратує,
Викликає питання (хоч сам констатуєш),
Питання, що заспокоїть не дає:
Чому покоління та місто твоє?

Олександр ДЕМЧЕНКО,
Донецьк

18

Сергій ТКАЧЕНКО **КОЛИСЬ...**

«Единственные преходящие стороны жизни – ее возможности; но как только они осуществляются, они тут же превращаются в реальность; они спасены от исчезновения и доставлены в прошлое; а в прошлом все сохраняется неизменным, и ничто не может быть безвозвратно утрачено».

Виктор ФРАНКЛ

3

Сергій ВІЛЬГАНОВСЬКИЙ **ЗУПИНИМО. ЩЕ НЕ ПІЗНО**

«Завжди пам'ятай, яких кольорів твоє серце», – моментально вспливаюча в пам'яті фраза при виді очередной потрясаючої роботи Маєстро Виль Гановський, которую он дописал буквально за пару недель до Дня Независимости Украины. Дописал и посвятил всем жителям Донбасса, которые легко узнают в этом полотне знакомые черты, черты родного города.

Невыносимо красивые розы и тревожный задний план, откуда идет вперед эта уставшая, но сильная амазонка, несущая в себе всю боль и горе от пережитой несправедливости и ужаса, а также груз травматичных воспоминаний, разделивших мир на до и после. Она несет свое желто-голубое сердце, не зря помещенное за золотым треугольником Леонардо, навстречу миру без границ, режимов и псевдоистории, которая только и довольствуется гнилым яблоком раздора.

И что утешает, за любой войной всегда наступит мир. Дождь смоет все следы, всю боль и отчаяние, и нам останется лишь память, память и призрачные лица тех, чьи голоса мы уже никогда не услышим, но будем всегда помнить, какой дорогой ценой достается свобода.

У войны как раз и есть женское лицо. Преждевременное избородившие его морщины хранят соленую влагу бессонных ночей. Взгляд тягучий, голос кроткий: «Ты жив, сынок?»

У войны детское лицо. Взгляд исподлобья и плечи съежены, ухо слышит отдаляющийся грохот «градов» из города, куда больше не ходят ни автобусы, ни поезда.

У войны мужское лицо. Грубое и обветренное. Голову потирают у виска желтые от дыма крепких прелых папирос пальцы. У войны твое лицо. Живущего вдали линии разграничения. Вздрагивающего от внезапного салюта поначалу. Пробираемого злостью и отчаянием при звуке сирены скорой помощи.

У войны твое лицо. Не видевшего ее в реале, но навсегда впитавшего тревожный фон и военный контекст из сухих новостных сводок о грузе 300 и грузе 200.

У войны твое лицо. Тебе есть, что оплакать. Тебе есть, что вспомнить, и есть то, что хотелось бы забыть. Для тех, кому давно пора все хорошенько отгоревать. И никогда больше к прошлому не возвращаться.

4

Сергій ТКАЧЕНКО **ПРОРОЦТВО**

Напевно, для мене 13 березня назавжди буде пов'язано зі спогадами про рідне місто, коли в цей день у 2014 р. в Донецьку на мітингу «Донбас – це Україна» загинув Дмитро Чернявський.

Для багатьох донеччан цей день став певним Рубіконом та своєрідною точкою неповернення, коли в одну мить прийшло розуміння, що так, як було, уже ніколи не буде... Коли у відповідь на усмінене дитяче обличчя, загорнуте в жовто-блакитний шалик, бачиш звірячий оскал ненависті, жагу крові та наліті отрутою чужі очі – це вмить перевертає твій внутрішній світ, змушує тебе швидко аналізувати ситуацію та приймати відповідні рішення. У когось тоді вперше закрився страх за рідних та близьких, інші від демонстрації спільної позиції перейшли до протистояння та боротьби. Можливо, ми тоді ще не до кінця усвідомлювали, з якими «вселенськими силами зла» стикнулись, але інтуїтивно вже відчували, що найжахливіше ще попереду. Що «чорний ворон» уже зробив своє пророцтво, і ці випробування потрібно пройти, аби довести, що наші цінності та віра – це не пустий звук. 7 років пройшло – а віра в те, що Донбас – це Україна, з нами, і наші наміри незламні. Я не знаю, як і коли, але точно знаю, що це невідворотно відбудеться.

17

Сергій ТКАЧЕНКО **ОДА РАДОСТІ**

Усе можливо, поки вибір не зроблено... Обираючи один шлях, ти втрачаєш можливість пізнати красу та глибину інших. Але і без вибору обійтися не можна, інакше все життя пройде під прапором вічно потенційних, але не здійснених можливостей.

16

Сергій ТКАЧЕНКО **ФІЛЬТРАЦІЯ СЕНСІВ**

«**Б**рати відповідальність за рішення та дії інших – це гріх проти карми, так само як уникати відповідальності за власні рішення і дії... Ми не є цьому причиною. Це не наш кармічний тягар... Але пам'ятаймо, що серце, повне жадоби, гордіні чи ненависті, не може бути вільним»

Грегори Девід Робертс
«Тінь гори»

У той момент, коли ти когось захоплюєш, пам'ятай, що хтось захоплює і тебе (не обов'язково явно і не обов'язково територію). Якщо ти воюєш зі світом, то й світ воює з тобою (не обов'язково відкрито і не обов'язково за допомогою танків та автоматів). Що посієш, те й пожнеш. Що всередині, то і зовні...

5

Сергій ТКАЧЕНКО **5 БЕРЕЗНЯ**

5 березня 2014 р. – початок громадського спротиву Донбасу російській окупації. Саме в цей день більше 10 тисяч донецчан-патріотів вийшли на найчисельніший мітинг на центральну площу міста, для того щоби сказати на весь світ, що Донецьк – це Україна.

У тих складних, невизначених умовах абсолютної беззахисності мирні люди розпочали боротьбу за Єдину Україну, за її європейське майбутнє. Уже за декілька місяців ця мирна боротьба переросла в добровольчий, волонтерський та партизанський рух спротиву, який триває й дотепер. Як скажуть згодом, у той день на площу вийшло «10 тисяч сміливих – заради мільйонів єдиних».

Це стало спонтанною відповіддю українського Донецька щодо всієї «темряви», яку запустив Кремль із перших днів весни 2014 р.

Наша боротьба за український Донбас триває всі ці 7 років. І сьогодні саме художники продовжують осмислювати ці події.

Картина «5 березня» – це спроба за допомогою художніх образів та творів привернути увагу до проблем Донбасу та вимушено переміщених осіб, які покинули свої домівки внаслідок збройної агресії Російської Федерації на Сході України; продемонструвати та підкреслити єдність України у ставленні до війни та причин її виникнення, а також протидіяти інформаційним маніпуляціям та викривленню історії. Творчі та культурні продукти – це також частина історичної пам'яті, які фізично можна знищити, але практично неможливо підробити.

Картина «5 березня» має певну особливість – на ній неможливо знайти та побачити пам'ятник В. І. Леніну на центральній площі Донецька. Провівши «творчу декомунізацію» центральної площі, художник демонструє власне бачення майбутнього рідного міста, у якому немає місця комуністичним символам та тоталітарній спадщині, яка й досі продовжує приносити біль та страждання мешканцям Донбасу.

Боротьба продовжується, і перемога буде за нами!

У липні 2021 р. ця картина була придбана Державним управлінням справами та подарована керівництву Німеччини під час офіційного візиту Президента України Володимира Зеленського до Німеччини.

6

Сергій ВІЛЬГАНОВСЬКИЙ **ЧУЖИЙ-РЕАЛІЇ**

Г лавний антагонист картини – «Чужой» из одноименного фильма Р. Скотта. Он, как и герой кинокартины, пришел поработить, сделать пищевым придатком население соседнего государства. Он не уничтожает жителей, он откладывает в них свою «личину», которая и питается внутренней энергией человека. Держа скульптуру «Шахтера» (символ Донецка), чудовище, как тотемом вуду, управляет жителями города, пытаясь отобрать у них и «черное золото», и саму душу.

Шахти, терикони...

Шахти, терикони,
Заводські вогні...
Місяць в травах тоне...
І пісні, пісні...

Доля ти піснярська,
Доленько моя!
Сторона шахтарська,
Син твій, син твій я!

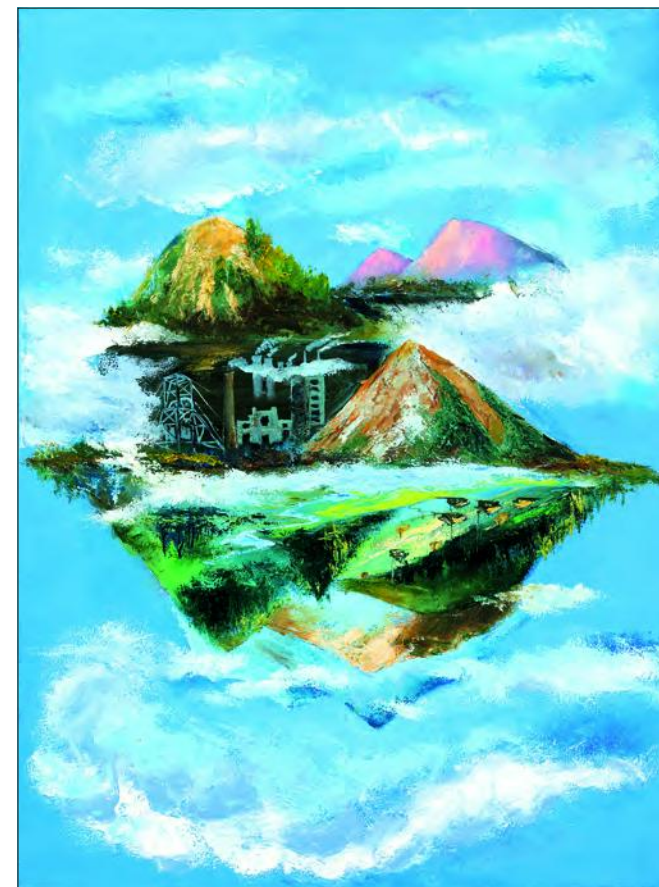
Там, де обрій, в полі
Неба мрійна гать.
Золоті тополі
За Дінцем шумлять.

Про крейдянні гори
Не забуду я,
Де молилась зорям
Матінка моя.

Піснею лечу я
Над простором нив,
Землю я цілую,
По якій ходив.

Кров моя вирує
В жилах, наче спів...
Землю я цілую,
Ту, що полюбив.

Володимир СОСЮРА
1955

На полонині, на верхівці

На полонині, на верхівці
Кому доводилось бувати?
Пливають хмарки внизу, як вівці,
Ще по-весняному кудлаті.

І сонце пішки йде по плаю,
Збирає роси-намистини,
На гори небо напинає,
Немов гаптовану хустину.

А під ногами – трави, квіти,
Цимбальять весело потоки.
– Гей, гей! – озвалися трембіти
На всі чотири боки,

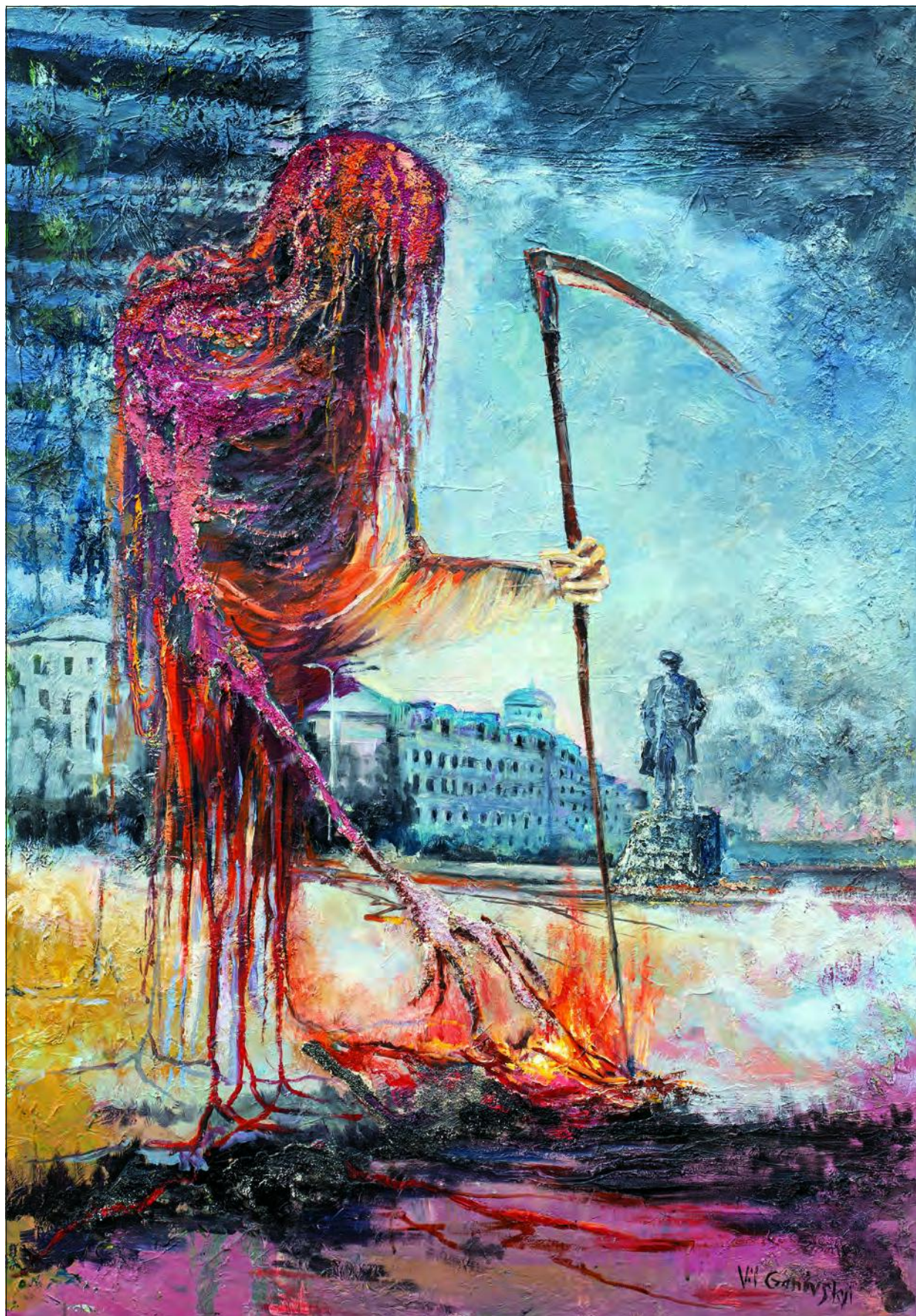
Де маю друзів скрізь багато
І всіх у гості кличу нині.
Живу з ріднею у Карпатах,
На кучерявій Верховині!

Володимир ЛАДИЖЕЦЬ
1974

15

Сергій ТКАЧЕНКО **КАРПАТИ VS ТЕРИКОНИ**

14

Сергій ВІЛЬГАНОВСЬКИЙ **3 ІСКРИ...**

Война рождається із іскри ненависті і непримирення. Смерть завжди роздуває цю іскру і підтримує вже розгорівшийся костер. І тоді Война і Смерть стають одним вселенським Злом. Не дай розгоріться костру! Не допусти, щоб твій дом поглигло Зло!

7

Сергій ТКАЧЕНКО **ТІНІ ЗАБУТОГО ДОНБАСУ**

Прошлоє дарить множинство дорогих серцю образів. Навіть якщо при подібних спогадах частіше пульсує і з'являється фізичне відчуття болю, я не готов і не хочу про це забути (як би хто ні радив) – інакше я втрачу і забуду частину себе. Другий запитання – зрозуміти, чому це було саме в твоєму житті, що ці переживання дають тобі зараз і до чого можуть привести в майбутньому. І через усвідомлення цього вийти на вдячність за все, що було, є і буде...

8 Сергій ТКАЧЕНКО **ПОСЕРЕД СТИКСУ**

За давньогрецькою міфологією, перевізник померлих у царство Аїда (Харон) перевозив через річку Стікс душі людей, які залишили це життя, в один кінець і без права повернення. Річка дарувала забуття та спокій усім «подорожуючим». Ті, хто залишив своє попереднє життя, не мали можливості взяти з собою нічого, окрім монетки (один обол), яку вимагав Харон як плату за цю послугу «перевезення».

Унаслідок збройної агресії РФ на Сході України мільйони людей перейшли свій умовний Стікс без дозволу Харона з бажанням розпочати нове життя, у якому немає місця війні, агресії та страху за життя рідних і близьких. Як часто ми можемо почути від людей, які були змушені залишити свої домівки та покинути все, що наповнювало їх життя змістом, фразу на кшталт: «У минулому житті я був (була)...», «У нашому попередньому житті, коли ми мешкали в...», «А пам'ятаєте, колись...?»... Іноді здається, що Харон зупинив свій човен посередині річки, а Стікс не подарував усім забуття, залишивши спогади у людей про минуле життя. І ці спогади й досі наповнюють свідомість вимушених переселенців біллю, сумом, іноді стражданнями, але й часто сподіваннями та надією на повернення.

Можливо, ці спогади і є наш шанс на повернення?!

13 Сергій ТКАЧЕНКО **ДОНЕЦЬКИЙ СТЕП**

Якось один мій друг попросив мене намалювати Донецький степ. Ідея картини не одразу, але поступово проявлялась у моїй свідомості, набуваючи конкретних рис, кольорів та обростаючи деталями. Але чим більше ти ідеєю захоплюєшся, тим більше вона починає диктувати тобі свої умови. Я люблю цю магію гри, коли серед повсякденних речей несподівано ловиш інсайти і розумієш – от саме так і має бути. Чомусь, через бажання відчуття цієї магії природи, яку ми багато разів відчували в Хомутовському степу під час цвітіння «воронців» (півонія тонколиста), роздуми потроху привели до концепції степу як землі наших предків. Арії, кімерійці, скіфи, сармати, готи, гуни тисячоліттями тут жили, приходили і наповнювали цей простір своїми традиціями, віруваннями та легендами, воювали і насичували цю землю своїми слізьми, потом та кров'ю.

Коли мій син уперше побачив цю картину, він розповів, що бачить на обрії єгипетські піраміди та Моїсея, який переводить через море свій народ.

Це я і називаю магією: коли люди бачать на картині те, що ти, здається, і не малював!

Отже, «Донецький степ» присвячується всім нашим предкам!

Для того щоб народитися, нам потрібні:

- 2 батьки,
- 4 бабусі і дідусі,
- 8 прабабусь і дідусів,
- 16 прапрадідусів і бабусь,
- 32 тетра-бабусі і дідусі,
- 64 пента-бабусі і дідусі,
- 128 неха-бабусь і дідусів,
- 256 гепта-бабусь і дідусів,
- 512 окта-бабусь і дідусів,
- 1024 нона-бабусі і дідусі,
- 2048 дека-бабусь і дідусів.

Усього за останні 11 поколінь потрібно 4094 предки, і все це приблизно за 300 років до того, як ми з вами народилися! Зупиніться на мить і подумайте...

Скільки це доль, характерів, життєвих перемог та програвів!

Ми повинні відчувати подяку і любов до всіх наших предків, тому що кожен із них у кожному з нас.

Все можливо, поки вибір не зроблено... Обираючи один шлях, ти втрачаєш можливість пізнати красу та глибину інших. Але і без вибору обійтись не можна, інакше все життя пройде під прапором вічно потенційних, але нездійснених можливостей.

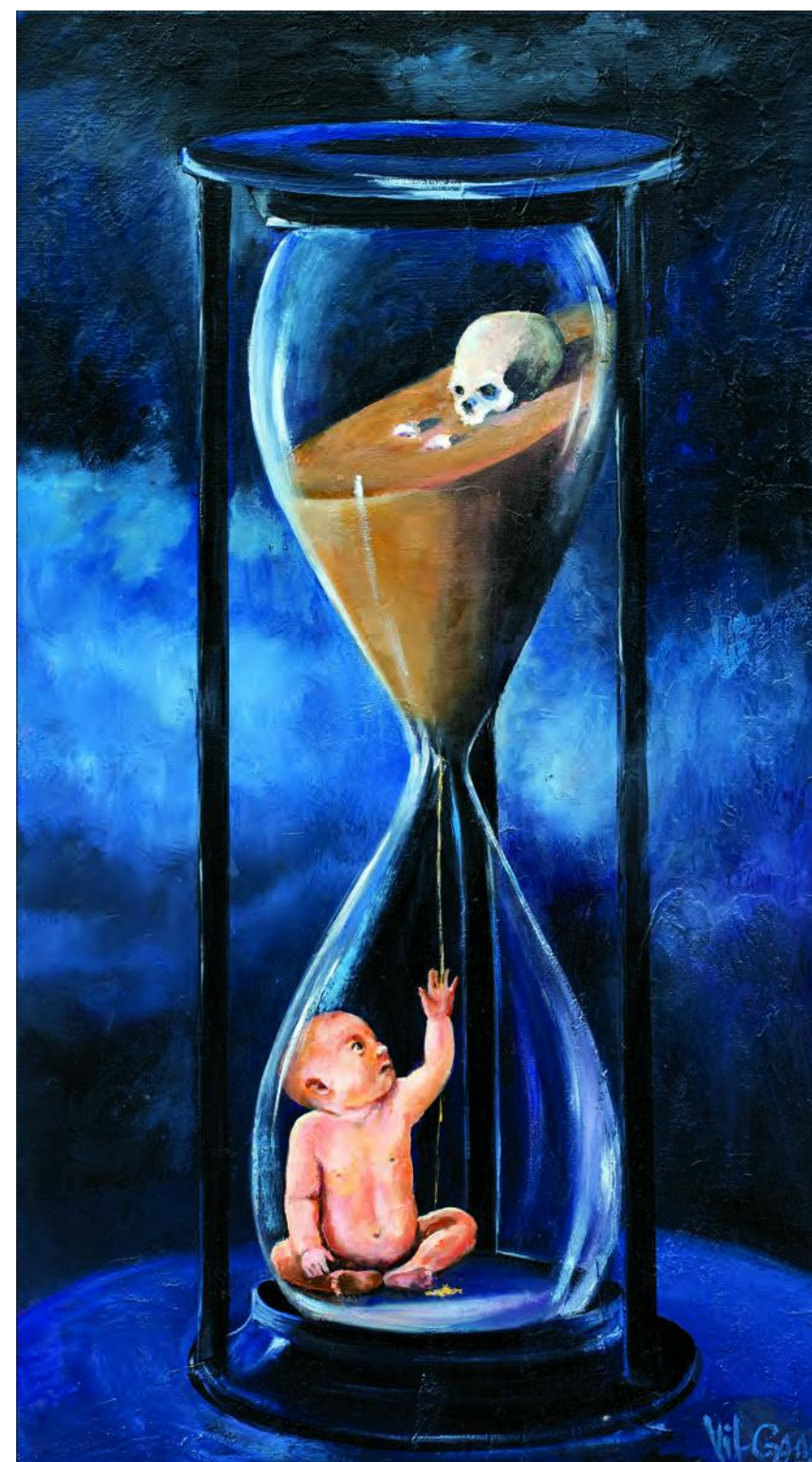
12

Сергій ТКАЧЕНКО **НАВАЛА**

У кожного з нас своя дата... Своя точка неповернення... Свій фокус власних переживань, болю, страждань та марних сподівань на повернення (поки марних)... У кожного свій день, коли він чи вона покинули свій дім, свій Донецьк, Луганськ... Для мене це 5 червня. Саме в цей день 7 років тому ми з дружиною залишали вже практично не контрольований українською владою Донецьк. Пам'ятаю присмак крові, насилля та постійної небезпеки, а ще стійке відчуття абсурду. Трохи згодом, відновлюючи власну «систему координат» та віру в людей, я сформулював для себе особисто ті речі, у які я вірю і яких прагну: «Впевнений, що після закінчення військової агресії Росії Донбас швидко об'єднається. І об'єднають його в першу чергу люди. Люди, які будуть прагнути мирного життя, поновлення родинних стосунків, прагнути відродження всього найкращого, що було в них до... Травма війни в людській свідомості нікуди не подінеться – вона буде жити в людях ще довго, проявляючись у різних, іноді страхітливих формах, проте це додасть більшості людей мудрості. Мудрості, яка зробить слова «мир» та «права людини» цінністю, яку кожен буде оберігати словом, ділом, думкою. Мудрості, яка стане своєрідним запобіжником та буде постійно підтримувати пам'ять про те, як несвідоме ставлення до власного життя та життя своїх близьких може швидко обернутися катастрофою для всіх. Мудрості, яка не дозволить нікому маніпулювати власною свідомістю та яка допоможе швидко відрізнити у власних лідерах «голубів» від «шакалів». Усе це приведе до бажання людей формувати спільну реальність та спільне майбутнє, самоорганізуватись, проявляти ініціативу, об'єднуватись, прагнути змін. Урешті-решт ця синергія думок, прагнень, дій та результатів змінить і людей, і економіку, і владу, і регіон, і Україну.

Я точно знаю, що люди на Донбасі будуть жити з почуттям власної гідності, відчуваючи, що кожен день приносить приємні очікування та радісне передчуття щастя».

7 років пройшло... і я продовжую в це вірити!

9

Сергій ВІЛЬГАНОВСЬКИЙ **ЧАС МІЖ МИНУЛИМ І МАЙБУТНІМ**

«Погрузившись в пустоту и обрстая безысходностью время замыкается и само стает пустотой. Рождаясь в этом вакууме, кажется, что это твой личный неповторимый мир, состоящий из «золотого песка». Но в этом замкнутом вакууме только две истины: рождение и смерть».

Виктор ПЕЛЕВИН

10

Сергій ТКАЧЕНКО СВОБОДА

«Кожна людина має право на життя, на свободу і на особисту недоторканність».

Ст. 3 Загальної декларації прав людини

«Кожен має право на свободу та особисту недоторканність. Нікого не може бути позбавлено свободи, крім таких випадків і відповідно до процедури, встановленої законом».

Ст. 5 Європейської Конвенції з прав людини

11

Сергій ТКАЧЕНКО КУЛІ-БАБА

Я сегодня проснулась, и это уже было в моей голове.
Мой Донецк беспечен – врагу открывает врата.
Его улицы долги, вкрадчива пустота,
Все его пределы – ветер и темнота.
Я иду домой, боясь привести хвоста.
Мой Донецк бесстрашен. Он вечный ночной солдат.
У него две правды – гордость и автомат.
Он готов стрелять, и, конечно, он очень рад,
Что его тылы давно прикрывает ГРАД.
Мой Донецк уходит, в нем прошлое – только дым.
Я его держу, давай, говорю, посидим,
Мы совсем родные, давай, мол, поговорим.
Но Донецк давно готов стрелять по своим.
Мой Донецк отзывчив, он верит чужим словам,
Он берет добро, говорит: «Я тебе не дам!»,
Он совсем не злой, ну видно же по глазам!
Он играет в войны, и в них увязает сам.
Он пока не слышит голоса своего,
Он не хочет знать, что кто-то любит его,
Он теряет своих и говорит: «Ничего!
Я давно один, и нет у меня никого».
Мой Донецк остался узорами на снегу,
В нем не будет весен, но зимы я сберегу.
Я ему говорю: «Люблю тебя – не могу»,

Он глядит в упор и только цедит: «Угу».
Каждый шаг в Донецке – тропка издалека,
Каждый вечер – песня, взбитая в облака.
Здесь печаль светла, тепла и легка тоска...
Каждый день в Донецке тянется на века.
Каждый миг в Донецке – это почти что жизнь,
Я ему говорю: «Пожалуйста, удержишься!».
Но его сыновья под вечер берут ножи
И идут пограбить дальние рубежи.
Я ему говорю: «Пожалуйста, не отпускай!»
Я ему говорю: «С начала начнем давай!
Ты вот-вот исчезнешь, ну же, родной, выживай!».
Он в ответ молчит. У него теперь новый рай.
У него чужие зовутся теперь «свои»,
У него религия – выстрелы и бои,
В нем рыдают вороны, но молчат соловьи.
Он давно, давно ушел уже из семьи.
И теперь пожитки свои собрала семья,
Мы уходим молча от горечи и вранья,
Длинный поезд в рельсы тычется, как змея.
«Я люблю тебя, ты вечная боль моя».
И мне только чудится, он говорит: «И я»...

Анна ХРИПУНКОВА
16 июня 2014 г.